

Intercampus: administració i docència compartides entre universitats catalanes a través d'Internet

Elena Añaños i Carrasco

Coordinadora del projecte Intercampus (Universitat Autònoma de Barcelona)
elena.ananos@uab.es

Nati Cabrera Lanzo

Directora de Projectes de l'Àrea de Metodologia i Innovació Educativa (UOC)
ncabrera@uoc.edu

Resum:

Intercampus és un projecte de vuit universitats catalanes que té el suport del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya. Forma part del projecte Universitat digital de la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació. A Intercampus, a través de la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), es comparteixen de forma virtual processos universitaris que van des de l'administració (Administració Oberta) fins a la docència d'assignatures (Docència Compartida entre universitats).

1. Objectius d'Intercampus

El projecte va començar amb l'objectiu principal de desenvolupar una experiència pilot d'intercanvi virtual d'assignatures de lliure elecció, de manera que estudiants d'altres universitats s'incorporessin a l'ensenyament virtual d'una universitat concreta i diferent de la seva d'origen. Intercampus era, i continua essent, l'ens que els facilita la comunicació, la informació, i que coordina l'atenció i el suport administratiu entre la seva universitat i la que imparteix l'assignatura.

Paral·lelament, el projecte esdevé una peça clau per a fer possible que els estudiants de les universitats catalanes participants tinguin al seu abast noves formes d'informació i formació. De fet, no tan sols tenen accés a matèries que d'una altra manera no estarien disponibles en les seves universitats d'origen, sinó que també tenen la possibilitat de formar-se en l'adquisició de noves habilitats de comunicació i d'accés a la informació en un entorn virtual d'ensenyament i aprenentatge.

Les universitats que participen a Intercampus són: la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Barcelona, la Universitat de Girona, la Universitat de Lleida, la Universitat Oberta de Catalunya, la Universitat Politècnica de Catalunya, la Universitat Pompeu Fabra i la Universitat Rovira i Virgili.

2. Espais docents i administratius virtuals

Al començament de l'experiència, al segon semestre del curs acadèmic 1999-2000, la principal preocupació dels coordinadors acadèmics i dels equips de gestors i informàtics de les vuit universitats era que la posada en marxa de l'oferta compartida fos realment possible. Aquest fet va condicionar els primers esforços que es van fer i que van anar dirigits a resoldre aspectes

l·ligats a la creació de dues plataformes informàtiques, unides entre elles, però amb funcions diferents. Vegem-les:

- La plataforma d'informació^[url1], de lliure accés, conté els espais necessaris per a obtenir tota la informació general d'Intercampus. Els seus índexs permeten conèixer les característiques generals del projecte, els seus objectius, la metodologia general i compartida i els continguts de l'oferta acadèmica. Des d'aquesta plataforma hi ha enllaços als espais virtuals de cadascuna de les universitats participants, des d'on es porta a terme la docència de les assignatures.

Aquesta plataforma permet als estudiants fer la preinscripció de les assignatures que s'ofereixen cada semestre, alhora que posa a la seva disposició una bústia de correu perquè es puguin comunicar directament amb Intercampus. També des d'aquí poden accedir a la informació relativa a l'adjudicació de places, el calendari acadèmic i els sistemes d'avaluació de les assignatures.

- La plataforma de gestió, d'accés restringit a les universitats participants, conté l'estructura de suport acadèmic i organitzatiu necessària per a la gestió dels estudiants en temps real i per a la gestió de l'avaluació dels aprenentatges. El sistema conté la base de dades dels estudiants, permet l'elaboració d'exàmens coordinats, la introducció de qualificacions, la generació d'actes compartides, etc.

Les plataformes i l'entorn d'Intercampus són ubicats al Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA).

La docència pròpiament dita es realitza des de l'espai virtual de la universitat que ofereix l'assignatura. És a dir, Intercampus actua com una infraestructura oculta de suport que permet accedir als campus virtuals de les diferents universitats i coordina globalment els aspectes administratius i docents compartits. Ara bé, l'estudiant és plenament conscient que, quan

accedeix a la docència de l'assignatura, el que fa és accedir a l'entorn virtual d'una altra universitat, com si anés des del campus de la seva universitat al campus d'una altra per a fer presencialment una assignatura de lliure elecció. L'única cosa que canvia és que no cal que es traslladi físicament d'un campus a un altre, sinó que ho fa virtualment.

En aquests moments, una de les contribucions més importants d'Intercampus a la docència i a l'administració universitàries compartides ha estat la creació d'uns sistemes de coordinació entre universitats que han fet i fan possible oferir als estudiants 32 assignatures de lliure elecció impartides virtualment, cada curs. Cada universitat fa oferta de dues assignatures per semestre a través del seu propi espai virtual.

3. Evolució d'Intercampus

Durant aquests sis semestres d'existència d'Intercampus, hem pogut observar l'evolució de diversos aspectes del projecte, des del nombre d'estudiants que hi han participat, fins als sistemes d'avaluació de les assignatures i les qualificacions que han obtingut els estudiants.

Pel que fa a la participació, la taula que es mostra a continuació (taula 1) especifica la relació d'estudiants preinscrits i matriculats al llarg dels sis primers semestres d'edició. Val la pena remarcar el fet que, cada semestre, el nombre de preinscrits ha superat amb escreix el nombre de places que s'ofereixen, la qual cosa posa de manifest l'alt grau d'acceptació del projecte per part dels estudiants.

		Preinscrits	Matriculats
Curs 1999-2000	Semestre 2	645	264
Curs 2000-2001	Semestre 1	607	321
	Semestre 2	952	369
Curs 2001-2002	Semestre 1	803	410
	Semestre 2	1.084	500
Curs 2002-2003	Semestre 1	1.198	494
Total		5.289	2.358

Taula 1. Relació d'estudiants preinscrits i matriculats a Intercampus al llarg dels cinc semestres d'edició.

La taula següent (taula 2) especifica la relació d'estudiants matriculats a Intercampus a cada universitat.

	Curs 1999-2000	Curs 2000-2001		Curs 2001-2002		Curs 2002-2003	Total
	2n semestre	1r semestre	2n semestre	1r semestre	2n semestre	1r semestre	
UAB	43	85	53	107	108	96	492
UB	34	47	57	44	78	62	322
UdG	33	50	63	49	57	54	306
UdL	27	29	40	40	54	39	229
UOC	25	28	54	28	17	37	189
UPC	40	31	32	45	65	75	288
UPF	44	31	38	46	48	79	286
URV	18	20	32	51	73	52	246
Total	264	321	369	410	500	494	2.358

Taula 2. Relació dels estudiants matriculats a cada universitat.

En relació amb els sistemes d'avaluació, hem de dir que, cada vegada més, les universitats opten per sistemes d'avaluació virtual continuada, és a dir, al llarg del semestre, els quals fan que no sigui necessari, en molts casos, haver de realitzar proves presencials al final del període acadèmic.

En els casos en què hi ha alguna prova presencial, l'estudiant la pot fer a la seva pròpia universitat, per a evitar desplaçaments en el territori que li dificultin la seva pròpia organització. Temporalment Intercampus activa un espai virtual, d'accés restringit, que permet dipositar i recuperar per part de cada universitat els enunciats dels exàmens, i, posteriorment, la introducció i difusió selectiva de les qualificacions.

L'avaluació del projecte per part dels estudiants mereix una menció específica, no tan sols perquè en general és positiva, sinó perquè posa de manifest el fet que un dels aspectes que

més i millor valoren els estudiants és la possibilitat de participar en un projecte que els ofereix estratègies, eines i recursos per a estudiar en un entorn virtual d'aprenentatge.

A continuació podem veure els resultats globals obtinguts en el darrer primer semestre del curs acadèmic (2001-2002), tenint en compte que l'anàlisi s'ha dut a terme a partir de la mitjana obtinguda en cada pregunta i que s'ha mantingut l'ordre amb què es van presentar als estudiants.

Projecte Intercampus	1	2	3	4	5
1. La informació i la difusió del projecte han estat correctes			3,65		
2. El sistema d'adjudicació de places ha estat correcte			3,79		
3. El sistema d'inscripció i de matriculació ha estat senzill			3,89		
4. La informació al web d'Intercampus la considero adequada			3,77		
5. En general, estic satisfet/a del curs			3,95		
Aspectes acadèmics	1	2	3	4	5
6. El programa de l'assignatura i el seu desenvolupament són adequats			3,97		
7. La informació facilitada per al seguiment de l'assignatura és clara				4,06	
8. El material emprat per al curs de l'assignatura és adequat				4,02	
9. El material recomanat pel professor és fàcilment accessible			3,78		
10. En general, els terminis fixats pel professor són adequats			3,96		
11. En general, he après i he comprès els continguts de l'assignatura				4,10	
12. El curs té interès per la meua formació universitària			3,94		
Aspectes tècnics	1	2	3	4	5
13. La qualitat dels materials emprats a través del web és correcta			3,94		
Aspectes de comunicació virtual	1	2	3	4	5
14. El professor ha estat un suport en la tasca d'estudi de l'assignatura			3,68		
15. M'he comunicat (virtualment) amb altres estudiants de l'assignatura		2,62			
16. Les consultes han estat ateses en un termini de temps correcte			3,92		
17. Els fòrums de debat han estat força interessants		2,93			
18. En general, valoro positivament les possibilitats que ofereix l'entorn virtual per a l'aprenentatge				4,13	
Aspectes generals	1	2	3	4	5
19. Participar en aquest projecte m'ofereix estratègies per a estudiar millor en un entorn virtual d'aprenentatge			3,91		
20. En general, estic satisfet/a de la meua participació a Intercampus				4,19	

Taula 3. Mitjanes de resultats de l'enquesta d'avaluació per ítem.

Els resultats posen de manifest un alt grau de satisfacció dels estudiants en relació amb la seva participació a Intercampus. Es mostren majoritàriament d'acord amb els aspectes generals del projecte, com també amb els aspectes acadèmics, tècnics i de comunicació virtual.

Un altre aspecte que cal considerar és la qualificació obtinguda pels estudiants d'Intercampus. La taula que es mostra tot seguit (taula 4) especifica els percentatges generals corresponents a les qualificacions que els estudiants van obtenir al llarg dels primers cinc semestres d'edició (en el moment de tancar aquest article, encara no disposem dels resultats de l'avaluació del primer semestre del curs 2002-2003).

	Matricula	Excel·lent	Notable	Aprobat	Suspens	No presentat
1999-2000 Semestre 2	3,4	17,2	30	16	3,4	30,5
2000-2001 Semestre 1	1,48	14,2	35,01	19,28	3,26	26,7
2000-2001 Semestre 2	1,34	18,77	32,17	20,37	3,75	23,59
2001-2002 Semestre 1	1,95	16,83	34,39	21,46	6,58	18,78
2001-2002 Semestre 2	2	20	33	21	3	21

Taula 4. Percentatges generals de qualificacions obtingudes.

Els resultats mostren que les qualificacions abracen totes les possibilitats. Destaca la disminució dels no presentats en els darrers semestres i el fet que la major part d'estudiants superen les assignatures amb bones qualificacions.

4. El futur d'Intercampus

Al llarg d'aquests sis semestres, s'ha eixamplat el nombre d'objectius que persegueix el projecte, fruit del seu èxit i de les noves possibilitats que, a mesura que es desenvolupa, es van fent evidents, sobretot per part de l'equip de treball que el coordina, però també per part de totes les persones que hi participen edició rere edició.

En aquest sentit, s'han creat dues comissions que ja treballen en el futur d'Intercampus:

- La Comissió de Docència Oberta Compartida, amb l'objectiu principal de vetllar per la qualitat acadèmica del projecte, és formada pels coordinadors acadèmics de cada universitat. Concretament, centra la seva feina en l'anàlisi i la millora dels processos d'avaluació dels estudiants, l'elaboració de propostes concretes que ajudin a incrementar la qualitat de la docència i la creació d'un comitè d'assessorament per als professors.

En aquest darrer àmbit s'emmarca la I Jornada de Professors d'Intercampus, que es va celebrar el passat 24 d'abril, amb l'objectiu de conèixer les diferents experiències i aportacions dels professors que, des de les seves universitats i amb la seva pròpia perspectiva, han viscut el projecte –i molts dels quals hi continuen vinculats. Tot plegat, va contribuir a endegar una reflexió compartida sobre els plantejaments i les implicacions que la docència virtual genera a les universitats. Alhora, la jornada va servir per a conèixer les diferents plataformes virtuals que utilitza cadascuna de les universitats.

- La Comissió de la Plataforma Gestió Oberta Compartida té com a principal objectiu la millora de la qualitat tecnològica del projecte, i per aquesta raó treballa preferentment en el disseny d'una nova plataforma que integri virtualment els processos de gestió, docència i avaluació dels estudiants, per a la qual cosa es necessiten eines i espais de formació, gestió i informació que permetin interacció en temps real de coordinadors acadèmics, gestors, professors i estudiants.

5. Aportacions d'Intercampus

Intercampus contribueix a la formació en competències en línia dels estudiants que s'hi han

vinculat i dels que ho continuen fent. La integració de la tecnologia en els processos d'ensenyament i aprenentatge possibilita que els estudiants es familiaritzin amb tot un seguit de recursos i que adquireixin certes habilitats pròpies d'aquests entorns, que no tan sols els serveixen per al desenvolupament de les competències acadèmiques concretes que persegueix l'assignatura que cursen, sinó que esdevenen tècniques, estratègies i recursos que hom pot aplicar a molts altres aspectes de la seva vida diària.

D'altra banda, aquesta oferta compartida virtual no solament fa possible que els estudiants cursin assignatures que, tenint en compte els continguts, no podrien fer a la seva universitat, sinó que també contribueix a flexibilitzar més l'oferta atenent les necessitats específiques dels estudiants. Per exemple, els estudiants de darrer curs sovint tenen problemes per a adequar el calendari acadèmic a les seves necessitats d'acabar la carrera i, en molts casos, per a coordinar els horaris de les classes amb la realització de les pràctiques o, fins i tot, amb el desenvolupament d'una feina. El fet de disposar d'una oferta virtual d'assignatures de lliure elecció facilita aquests aspectes pràctics, amb la garantia, per a l'estudiant, que l'oferta d'assignatures d'Intercampus és acceptada, reconeguda per la seva universitat i té validesa a l'expedient acadèmic de qualsevol estudiant que pertanyi a una de les universitats implicades en el projecte.

Intercampus és una peça clau en l'oferta d'assignatures de lliure elecció de forma virtual entre universitats catalanes, però que pot créixer tant com es vulgui, o millor, tant com es necessiti. És una possibilitat oberta de docència virtual entre universitats, la qual cosa implica que no tan sols esdevé útil per als estudiants, sinó que també és un referent important per a tots els professors universitaris que comencen o que ja han començat el nou repte que representa l'ensenyament universitari a través d'un entorn virtual i, per tant, amb un ús intensiu de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Annex

- Coordinadors acadèmics d'Intercampus a cada universitat:

Elena Añaños (Universitat Autònoma de Barcelona: Elena.ananos@uab.es)

Nati Cabrera (Universitat Oberta de Catalunya: ncabrera@campus.uoc.es)

Laia Amadas (Universitat Autònoma de Barcelona: laia.amadas@uab.es)

Felipe Izquierdo (Universitat de Barcelona: felipe@angel.qui.ub.es)

Quim Pèlach (Universitat de Girona: quim.pelach@udg.es)

José Cela (Universitat de Lleida: jcela@itaca.UdL.es)

Francisco Calviño (Universitat Politècnica de Catalunya: francisco.calvino@upc.es)

Dolors Folch (Universitat Pompeu Fabra: dolors.folch@huma.upf.es)

Mercè Gisbert (Universitat Rovira i Virgili: mgc@correu.urv.es)

Manuel Fandos (Universitat Rovira i Virgili: mgc@correu.urv.es)

Llista d'URL:

[url1]:<http://www.catcampus.org>

Enllaços relacionats:

⇒ Web del programa Intercampus:

<http://www.catcampus.org>

⇒ Darreres informacions sobre Intercampus:

http://dursi.gencat.es/generados/catala/societat_informacio/noticia/1020_12_9040.html

⇒ Darreres informacions sobre Intercampus:

http://dursi.gencat.es/ca/si/butlleti/butlleti_006_STSI.htm

Citació bibliogràfica:

AÑAÑOS, Elena; CABRERA, Nati (2003). "Intercampus: administració i docència compartides entre universitats catalanes a través d'Internet". *Digithum* [article en línia]. UOC. Núm. 5. [Data de consulta:]

<http://www.uoc.edu/humfil/articulos/cat/cabrera_ananos0303/cabrera_ananos0303.html>

ISSN 1575-2275

[Data de publicació: abril de 2003]